

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»**

**Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра публічного управління, адміністрування та права**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи

Богдан КОРОБКО

29 вересня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МІЖНАРОДНЕ ТОРГОВЕЛЬНЕ ПРАВО І ПРАВО СОТ»

(назва навчальної дисципліни)

Підготовки

Магістр

(назва ступеня вищої освіти)

Освітньої програми

«Бізнес-право»

(назва освітньої програми)

Спеціальності

D8 Право

(код і назва спеціальності)

**Полтава
2025 рік**

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародне торговельне право і право СОТ» для здобувачів вищої освіти спеціальності D8 Право, другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Складена відповідно до освітньої програми «Бізнес-право», 2025 року.

Розробник: Бойко Валентина Вячеславівна, к. ю. н., доцент кафедри публічного управління, адміністрування та права

Погоджено:

Гарант освітньої програми

 Оксін В.І.У.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри публічного управління, адміністрування та права

Протокол від «28» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри публічного управління, адміністрування та права

 (І. О. Кульчій)

«28» серпня 2025 року

Схвалено навчально-методичною комісією навчально-наукового інституту фінансів, економіки, управління та права

Протокол від «29» серпня

2025 року № 1

Голова навчально-методичної комісії

 (С. А. Карпенко)

«29» серпня 2025 року

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		форма здобуття освіти	
		денна	заочна
Кількість кредитів – 4	Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право	Обов’язкова	
Загальна кількість годин – 120			
Модулів – 2	Спеціальність <u>D8 Право</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
Індивідуальне завдання – не передбачено	Ступінь вищої освіти <u>магістр</u>	Лекції	
		20 год.	10 год.
		Практичні	
		20 год.	10 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		80 год.	100год.
Індивідуальна робота: Не передбачено			
Вид контролю: диференційований залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми здобуття освіти – 40/80.

для заочної форми здобуття освіти – 20/100

2. Мета навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти системи знань про міжнародно-правову систему регулювання торговельних відносин та право Світової організації торгівлі як ядра міжнародно-правової системи регулювання міжнародної торгівлі, поняття міжнародного торговельного права, його особливостей та характерних рис; ознайомлення із з принципами та нормами торговельного права, інституційними механізмами регулювання сучасних міжнародних торговельних відносин, сучасними стандартами та перспективами розвитку міжнародної торговельної діяльності. Та передбачає застосування наступних професійних компетентностей, необхідних для розуміння природи і функцій права, змісту його основних правових інститутів, застосування права, а також меж правового регулювання різних суспільних відносин:

Програма навчальної дисципліни спрямована, зокрема, на поглиблення в залежності від правових відносин таких загальних компетентностей як:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній сфері як усно, так і письмово.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Програма навчальної дисципліни спрямована, зокрема, на формування здобувачами вищої освіти таких спеціальних (фахових, предметних) компетентностей:

- Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.
- Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.
- Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.
- Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.
- Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.
- Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.
- Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.
- Здатність здійснювати правничу діяльність у сфері бізнесу.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою вивчення навчальної дисципліни є такі дисципліни як «Ділова іноземна мова», «Порівняльне правознавство та правові системи Ради Європи та Європейського Союзу» та «Методологія та організація наукових досліджень».

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

Навчальна дисципліна «Міжнародне торговельне право і право СОТ» формує такі результати навчання:

- Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

- Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.
- Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.
- Вільно спілкуватися іноземною мовою професійного спрямування (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово.
- Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.
- Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.
- Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.
- Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.
- Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.
- Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.
- Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.
- Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.
- Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.
- Мати практичні навички розв'язання проблем та складних задач правозастосування в сфері бізнесу.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний поріг рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції Здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін.	Високий, що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.

82 – 89	B	Добре	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	Достатній , що забезпечує Здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.
74 - 81	C	Добре	Здобувач загалом добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	Достатній , конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.
64 - 73	D	Задовільно	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	Середній , що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.
60 – 63	E	Достатньо	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній , що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни.
35 - 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни Здобувач виконав, працював він пасивно, його	Низький , не забезпечує практичної реалізації задач,

		екзамену/ заліку	відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача відсутні.	що формуються при вивченні дисципліни.
0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Здобувач не допущений до здачі екзамену/заліку.	Незадовільний, Здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання в рамках навчальної дисципліни «Міжнародне торговельне право і право СОТ» є:

- 1) поточний контроль
 - виконання практичних робіт
 - тестування
 - усне опитування
- 2) модульний контроль
 - тестування
- 3) підсумковий контроль
 - диференційований залік

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Поняття і основні категорії міжнародного торговельного права

Тема 1. Поняття і джерела міжнародного торгового права.

Міжнародне торговельне право як підсистема міжнародного економічного права: поняття, предмет і метод. Джерела міжнародного торгового права: класифікація, співвідношення між міжнародними договорами, звичаями, актами міжнародних організацій. Роль двосторонніх і багатосторонніх договорів у становленні світової торговельної системи.

Практичне заняття № 1

Тема 2. Спеціальні принципи міжнародного торгового права.

Місце спеціальних принципів у системі принципів міжнародного права. Принципи свободи та лібералізації торгівлі, національного режиму, найбільшого сприяння, недискримінації. Взаємодія загальних і спеціальних принципів міжнародного торговельного права та їх практична дія у сфері глобальної торгівлі.

Практичне заняття № 2

Тема 3. Міжнародні торгові організації.

Генезис і роль міжнародних торговельних організацій у формуванні світового ринку. Структура і функції провідних міжнародних торговельних організацій. Взаємозв'язок СОТ, ЮНКТАД, ЮНСІТРАЛ та інших інституцій із системою ООН та міжнародними економічними організаціями.

Практичне заняття №3

Тема 4. Тарифне регулювання в міжнародному торговому праві.

Поняття, цілі та інструменти тарифного регулювання. Тарифні заходи як інструмент торгової політики держав: митні збори, антидемпінгові та компенсаційні мита. Роль СОТ і ЄС у формуванні глобальної стратегії митного регулювання.

Практичне заняття № 4

Тема 5. Нетарифне регулювання в міжнародному торговому праві.

Поняття та цілі нетарифних обмежень у світовій торгівлі. Класифікація нетарифних методів: кількісні, технічні, санітарні та фітосанітарні заходи. Використання фінансових інструментів як засобів нетарифного регулювання: субсидії, кредитування, демпінг.

Практичне заняття № 5

Змістовий модуль 2. Співпраця держав з окремих аспектів міжнародного торгового права

Тема 6. Система і право ГАТТ/СОТ. Загальні засади діяльності СОТ.

Юридична природа норм ГАТТ/СОТ та їх обов'язковість. Основні функції і принципи СОТ: лібералізація торгівлі, прозорість, найбільше сприяння, національний режим. Інституційний механізм СОТ: структура та основні органи.

Практичне заняття № 6

Тема 7. Правовий режим торгівлі товарами в СОТ.

Головні положення ГАТТ і пов'язаних з ним угод. Регулювання митної оцінки, антидемпінгу, сільського господарства у праві СОТ. Система асоційованих угод СОТ та їх значення для торгівлі товарами.

Практичне заняття № 7

Тема 8. Правовий режим торгівлі послугами в СОТ.

Генеральна угода з торгівлі послугами (ГАТС): структура, принципи, сфери дії. Класифікація послуг та способи їх постачання. Специфіка правового регулювання інтелектуальної власності у межах Угоди ТРІПС.

Практичне заняття № 8

Тема 9. Вирішення суперечок в СОТ.

Причини виникнення міжнародних торговельних спорів. Механізм вирішення спорів у системі СОТ: консультації, примирювальні та апеляційні процедури. Роль міжнародного арбітражу та спеціальних процедур врегулювання спорів.

Практичне заняття № 9

Тема 10. Україна і Світова Організація Торгівлі.

Процес набуття Україною членства в СОТ. Гармонізація національного законодавства з нормами СОТ. Наслідки приєднання України до СОТ: позитивні, негативні та секторальні ефекти.

Практичне заняття № 10.

8. Структура навчальної дисципліни

а) для денної форми здобуття освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Поняття і основні категорії міжнародного торговельного права						
Тема 1. Поняття і джерела міжнародного торгового права	12	2	2	-	-	8
Тема 2. Спеціальні принципи міжнародного торгового права.	12	2	2	-	-	8
Тема 3. Міжнародні торгові організації	12	2	2	-	-	8
Тема 4. Тарифне регулювання в міжнародному торговому праві.	12	2	2	-	-	8
Тема 5. Нетарифне регулювання в міжнародному торговому праві.	12	2	2	-	-	8
Разом за змістовим модулем 1	60	10	10	-	-	40
Змістовий модуль 2. Співпраця держав з окремих аспектів міжнародного торгового права						
Тема 6. Система і право ГАТТ/СОТ. Загальні засади діяльності СОТ.	12	2	2	-	-	8
Тема 7. Правовий режим торгівлі товарами в СОТ.	12	2	2	-	-	8
Тема 8. Правовий режим торгівлі послугами в СОТ.	12	2	2	-	-	8
Тема 9. Вирішення суперечок в СОТ.	12	2	2	-	-	8
Тема 10. Україна і Світова Організація Торгівлі..	12	2	2	-	-	8
Разом за змістовим модулем 2	60	10	10	-	-	40
Усього годин	120	20	20	-	-	80

б) для заочної форми здобуття освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Поняття і основні категорії міжнародного торговельного права						
Тема 1. Поняття і джерела міжнародного торгового права	14	2	2			10
Тема 2. Спеціальні принципи міжнародного торгового права.	10					10
Тема 3. Міжнародні торгові організації	10					10

Тема 4. Тарифне регулювання в міжнародному торговому праві.	14	2	2			10
Тема 5. Нетарифне регулювання в міжнародному торговому праві.	14	2	2			10
Разом за змістовим модулем 1	62	6	6			50
Змістовий модуль 2. Співпраця держав з окремих аспектів міжнародного торгового права						
Тема 6. Система і право ГАТТ/СОТ. Загальні засади діяльності СОТ.	10					10
Тема 7. Правовий режим торгівлі товарами в СОТ.	14	2	2			10
Тема 8. Правовий режим торгівлі послугами в СОТ.	10					10
Тема 9. Вирішення суперечок в СОТ.	14	2	2			10
Тема 10. Україна і Світова Організація Торгівлі.	10					10
Разом за змістовим модулем 2	58	4	4			50
Усього годин	120	10	10			100

9. Перелік питань для семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми	Кількість годин для заочної форми
1	Семінарські заняття не передбачені.		

10. Перелік питань для практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми	Кількість годин для заочної форми
1	Тема 1. Поняття і джерела міжнародного торгового права. 1. Поняття міжнародного торгового права. Місце міжнародного торгового права в системі міжнародного права. Предмет і метод міжнародного торгового права. 2. Суб'єкти, джерела і принципи міжнародного торгового права. 3. Джерела міжнародного торгового права. 4. Міжнародні договори та міжнародні торгові звичаї і їх роль для регламентація світової торгівлі. Багатосторонні угоди і їх значення в міжнародному торговому праві. Двосторонній договори і їх роль для зміцнення торгових стосунків. Двосторонні угоди відносно розвитку торгівлі. Двосторонні угоди по торгівлі спеціальними речами, предметами і угодами. Специфічні двосторонні угоди, при яких притягуються посередники і роль кожного виконавця. 5. Правові акти міжнародних економічних організацій як джерело міжнародного торгового права. 6. Судові прецеденти і прецеденти міжнародних арбітражів і їх використання при розгляді суперечок. 7. Національне законодавство держав і його значення	2	2

	відносно розвитку міжнародного торгового права.		
2	Тема 2. Спеціальні принципи міжнародного торгового права 1. Загальні принципи міжнародного права як джерело міжнародного економічного права і їх дія у сфері міжнародної торгівлі. 2. Загальна характеристика і основні якості спеціальних принципів міжнародного економічного права. Співвідношення спеціальних принципів міжнародного економічного права і спеціальних принципів міжнародного торгового права. 3. Нормативне закріплення спеціальних принципів міжнародного торгового права. 4. Загальна характеристика принципу розвитку торгівлі (свободи торгівлі), принципу лібералізації торгівлі, принципу захисту національного ринку, принципу надання національного режиму, принципу недискримінації в торгівлі, принципу найбільшого сприяння, принципу преференцій для країн, що розвиваються. 5. Принцип недискримінації. 6. Нормативне закріплення принципу найбільшого сприяння. Односторонні і двосторонні клаузули про нації, яким найбільше сприяють. Поняття режиму найбільшого сприяння. Сфера застосування принципу найбільшого сприяння. Зобов'язання надання режиму найбільшого сприяння в ГАТТ. Виключення з правила надання режиму найбільшого сприяння.	2	
3	Тема 3. Міжнародні торгові організації 1. Історія створення і розвиток міжнародних торгових організацій. Роль міжнародних торгових організацій у становленні міжнародного торгового права. 2. Структура міжнародних торгових організацій. 3. Система голосування при ухваленні загальнообов'язкових рішень. 4. Взаємозв'язок між міжнародними торговими організаціями і міжнародними економічними організаціями, Міжнародним валютним фондом, Міжнародним банком реконструкції і розвитку. 5. ООН і міжнародна економічна система. Цілі діяльності ООН в економічній сфері. Головні органи ООН і регулювання міжнародної торгівлі. Діяльність спеціальних установ ООН у сфері регулювання міжнародних торгових відносин. 6. Загальна характеристика діяльності Центру з міжнародної торгівлі ЮНКТАД/COT і Центру з міжнародної торгівлі (ЦМТ). 7. Виникнення і діяльність Конференції ООН з торгівлі і розвитку (ЮНКТАД). Структура ЮНКТАД. Оформлення осі "Північ - Південь". Загальна характеристика нормативних актів, прийнятих ЮНКТАД. 8. Комісія ООН з міжнародного торгового права	2	

	(ЮНСІТРАЛ). Структура ЮНСІТРАЛ. Загальна характеристика документів, прийнятих ЮНСІТРАЛ у сфері регулювання міжнародної торгівлі.		
4	Тема 4. Тарифне регулювання в міжнародному торговому праві 1. Поняття і цілі тарифного регулювання. Інструменти тарифного регулювання. Економічні наслідки тарифного регулювання. Надання переваг тарифам порівняно з кількісними обмеженнями. Ефект тарифу на виробників. Ефект тарифу на споживачів. 2. Класифікація митних зборів за методикою нарахування, залежно від країни походження товару, за характером свого походження, за економічним змістом, за спрямуванням товару. Митні режими: імпорт, реімпорт, експорт, реекспорт, транзит, тимчасове ввезення (вивезення), митний склад, спеціальна митна зона, магазин безмитної торгівлі, переробка на митній території держави, переробка за межами митної території держави, знищення або руйнування, відмова на користь держави. 3. Застосування антидемпінгових митних зборів. Умови встановлення антидемпінгових митних зборів. 4. Застосування компенсаційних митних заходів. Поняття субсидії в міжнародному торговому праві. Специфічні і дозволені субсидії. 5. Умови встановлення компенсаційних митних зборів. 6. Загальна характеристика стратегії ГАТТ/СОТ і ЄС у сфері митного регулювання.	2	2
5	Тема 5. Нетарифне регулювання в міжнародному торговому праві 1. Поняття і цілі нетарифного регулювання. Економічні наслідки нетарифного регулювання. 2. Класифікація нетарифних методів правового регулювання міжнародної торгівлі. 3. Кількісні обмеження в міжнародній торгівлі: квотування, ліцензування, контингентування і добровільне обмеження експорту. Види встановлюваних квот. Види видаваних ліцензій. 4. Положення ГАТТ відносно кількісних обмежень. Загальна характеристика прихованих нетарифних обмежень в міжнародній торгівлі та їх вплив на експорт і імпорт. 5. Поняття і функції технічних бар'єрів в міжнародній торгівлі. Санітарні і фітосанітарні норми як інструмент нетарифного регулювання. Загальна характеристика вимог про вміст місцевих компонентів. Державні закупки як інструмент нетарифного регулювання. 6. Використання оподаткування для регулювання міжнародної торгівлі. Фінансові інструменти нетарифного регулювання міжнародної торгівлі : субсидії, кредитування, демпінг і тому подібне. 7. Правове забезпечення фінансових інструментів	2	2

	нетарифного регулювання міжнародної торгівлі. 8. Політика ЄС і ГАТТ/СОТ відносно нетарифного регулювання міжнародних торгових відносин.		
6	Тема 6. Система і право ГАТТ/СОТ. Загальні засади діяльності СОТ 1. Природа юридичної обов'язковості норм права ГАТТ/СОТ. Сфера дії права ГАТТ/СОТ. 2. Функції права СОТ: спрощення торговельних процедур, забезпечення рівних умов участі в торгівлі, зниження тарифів, встановлення процедур переговорів та вирішення спорів. 3. Принципи СОТ: Принцип режиму найбільшого сприяння, принцип національного режиму, принцип прозорості, принцип незмінності положень законодавства, інші принципи 4. Практика тлумачення, поняття і сфери дії принципу режиму найбільшого сприяння. Принцип національного режиму: сфера дії. Приклади порушень принципу прозорості та незмінності положень законодавства. 5. Процес вступу до СОТ. Меморандум про торговельний режим. Процедура багатосторонніх переговорів. Процедура двосторонніх переговорів. Формальні акти про приєднання до СОТ. 6. Структура СОТ. Органи СОТ та їхні повноваження. Конференція міністрів та Генеральна рада. Рада з торгівлі товарами, Рада з торгівлі послугами та Рада з ТРІПС. Комітети. Орган з перегляду торговельної політики. Орган з врегулювання спорів. 7. Практика функціонування інституційного механізму СОТ. Практика вступу до СОТ. Практика вирішення спорів в рамках СОТ. Структура та зміст оглядів торгової політики окремих країн.	2	
7	Тема 7. Правовий режим торгівлі товарами в СОТ. 1. Фундаментальні положення ГАТТ. ГАТТ і питання митної оцінки. Положення ГАТТ про недобросовісний імпорт. ГАТТ та регіональна економічна інтеграція. ГАТТ і державна підтримка промисловості та сільського господарства. Інші положення ГАТТ. 2. Проблеми застосування права ГАТТ/СОТ: митна оцінка, антидемпінг, сільське господарство, порядок вирішення спорів в рамках ГАТТ. 3. Розвиток системи асоційованих угод. Основні положення асоційованих угод. Угода про сільське господарство. Угоди стосовно митної оцінки та недобросовісного імпорту. Угода про процедури ліцензування імпорту. Угода про санітарні та фітосанітарні заходи та Угода про технічні бар'єри в торгівлі. Інші асоційовані угоди. 4. Правові проблеми тлумачення та застосування асоційованих угод. Зловживання нормами Угоди про антидемпінг. Проблеми впровадження процедур митної	2	2

	оцінки. Проблеми підтримки сільського господарства. 5. Регулювання торгівлі послугами в рамках СОТ. Генеральна угода з торгівлі послугами (ГАТС). Поняття послуги за правом СОТ. Відмінності між підходами закріпленими у ГАТТ та ГАТС. Принципи ГАТС. Графіки специфічних зобов'язань. Основні положення ГАТС. Прозорість. Внутрішнє регулювання. Субсидії. Винятки. 6. Інтелектуальна власність та Угода ТРІПС. ГАТТ і інтелектуальна власність.		
8	Тема 8. Правовий режим торгівлі послугами в СОТ 1. Поняття та види послуг Класифікація послуг в СОТ. Суть міжнародної торгівлі послугами. 2. Основні принципи та правила ГАТС. Види послуг, на які поширюється ГАТС. Структура Генеральної угоди про торгівлю послугами (ГАТС). 3. Способи постачання послуг. Розклади конкретних зобов'язань у сфері послуг. Загальні вимоги: надання РНС щодо будь-яких заходів, вимога щодо прозорості внутрішнього регулювання, вимога щодо створення внутрішніх процедур захисту іноземних надавачів послуг, вимога щодо лібералізації в галузі валютних операцій зв'язаних з послугами, вимога щодо демонополізації та усунення ділових практик, які стримують конкуренцію, вимога щодо скорочення субсидування. 4. Додатки ГАТС щодо специфічних секторів послуг. 5. Винятки з ГАТС. 6. Розвиток ринку послуг в Україні в контексті взаємодії з СОТ	2	
9	Тема 9. Вирішення суперечок в СОТ 1. Поняття та причини виникнення торгових спорів. 2. Методи врегулювання порів поза системою СОТ. Механізм вирішення спорів в рамках ГАТТ-94. 3. Загальна характеристика системи та засобів вирішення спорів в рамках СОТ. Консультації. Практика торгових переговорів. 4. Загальні примирювальні процедури. 5. Спеціальні примирювальні процедури. 6. Апеляційний розгляд спорів. 7. Міжнародний арбітражний розгляд спорів. 8. Спеціальні процедури вирішення спорів в рамках СОТ	2	2
10	Тема 10. Україна і Світова Організація Торгівлі 1. Процедура набуття членства в СОТ. 2. Процес набуття Україною членства в СОТ. 3. Гармонізація українського законодавства в контексті приєднання України до СОТ. 4. Принципи гармонізації національного законодавства. 5. Позитивні та негативні наслідки приєднання України до СОТ. Результати приєднання України до СОТ для окремих секторів.	2	

	Усього:	20	10
--	----------------	-----------	-----------

11. Перелік питань для лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми	Кількість годин для заочної
	Лабораторні заняття не передбачені.		

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи студента є: навчитися користуватися бібліотечними фондами і каталогами, працювати з історичними та літературними джерелами, складати конспекти, аналізувати матеріал, порівнювати різні наукові концепції та робити висновки.

Види самостійної роботи студента:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до практичних занять;
- опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими в робочій навчальній програмі дисципліни;
- підготовка до виконання модульної контрольної роботи (тестування);
- відвідування консультацій (згідно графіку консультацій кафедри);
- підготовка до складання диференційованого заліку за контрольними питаннями.

Питання для самостійного вивчення студентами

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми	Кількість годин для заочної
1	Тема 1. Поняття і джерела міжнародного торгового права Які етапи історичного розвитку міжнародного торгового права можна виділити та як вони вплинули на сучасну систему джерел? Яке значення мають доктринальні підходи юристів-міжнародників для формування міжнародного торгового права?	8	10
2	Тема 2. Спеціальні принципи міжнародного торгового права. Як спеціальні принципи міжнародного торгового права співвідносяться з принципами сталого розвитку та охорони довкілля? У чому полягає практичне значення принципів міжнародного торгового права для країн, що розвиваються?	8	10
3	Тема 3. Міжнародні торгові організації Як міжнародні торговельні організації впливають на формування глобальної економічної політики? У чому полягає відмінність між нормативною та рекомендаційною діяльністю міжнародних торговельних організацій?	8	10
4	Тема 4. Тарифне регулювання в міжнародному торговому праві. Як змінювалась роль тарифного регулювання в системі міжнародної торгівлі протягом XX–XXI ст.? Який вплив має тарифне регулювання на конкурентоспроможність національних економік?	8	10
5	Тема 5. Нетарифне регулювання в міжнародному торговому праві. Які економічні та політичні причини зумовлюють зростання ролі	8	10

	нетарифних заходів у міжнародній торгівлі? Як нетарифні методи впливають на розвиток національних виробників та споживачів?		
6	Тема 6. Система і право ГАТТ/СОТ. Загальні засади діяльності СОТ. Яким чином право СОТ забезпечує баланс між лібералізацією торгівлі та захистом національних інтересів держав? Як інституційна структура СОТ сприяє прозорості та передбачуваності міжнародної торгівлі?	8	10
7	Тема 7. Правовий режим торгівлі товарами в СОТ. Яке значення має Угода СОТ про сільське господарство для країн з різним рівнем розвитку? Які сучасні виклики існують у сфері застосування антидемпінгових заходів у межах СОТ?	8	10
8	Тема 8. Правовий режим торгівлі послугами в СОТ. У чому полягають особливості лібералізації торгівлі послугами у порівнянні з торгівлею товарами? Як принципи ГАТС впливають на розвиток ринку цифрових і фінансових послуг?	8	10
9	Тема 9. Вирішення суперечок в СОТ. У чому полягають переваги та недоліки механізму вирішення спорів у СОТ у порівнянні з міжнародним арбітражем? Які відомі приклади спорів у СОТ суттєво вплинули на розвиток світової торговельної системи?	8	10
10	Тема 10. Україна і Світова Організація Торгівлі. Які ключові етапи адаптації українського законодавства до вимог СОТ можна виокремити після вступу? Як участь України у СОТ впливає на її інтеграцію до європейського та світового ринку?	8	10
	Усього:	80	100

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено

14. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Міжнародне торговельне право і право СОТ» застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання, які поєднуються з сучасними інтерактивними технологіями. Це сприяє не лише засвоєнню теоретичних знань, а й формуванню практичних навичок та soft skills, необхідних майбутнім фахівцям у сфері міжнародного економічного і торговельного права. Для забезпечення ефективності освітнього процесу використовуються сучасні інструменти та обладнання, серед яких мультимедійні засоби (проектор, інтерактивна дошка, комп'ютери, веб-камери, мікрофони), а також спеціалізоване програмне забезпечення. Під час занять застосовуються Microsoft Teams, Zoom – для дистанційного навчання та консультацій, Moodle – для організації навчального процесу, тестування та взаємодії зі здобувачами освіти. Для аналізу джерел та практики міжнародної торгівлі використовуються бази даних та інформаційні ресурси СОТ, UNCTAD, UNCITRAL, WTO iLibrary, HeinOnline, а також міжнародні наукові електронні бібліотеки (DOAJ, ResearchGate, Наукова бібліотека НБУ ім. Вернадського).

Словесні методи навчання застосовуються під час лекцій та практичних занять для формування базових знань. Серед них – розповідь, що дозволяє викладачу логічно та доступно викладати матеріал із прикладами з практики вирішення торговельних спорів у межах СОТ,

пояснення для розкриття складних категорій міжнародного торговельного права, а також бесіда і дискусія, що забезпечують активну взаємодію зі здобувачами.

Практичні методи орієнтовані на формування професійних навичок і включають аналіз кейсів на основі рішень Органу з вирішення спорів СОТ, практики міжнародних арбітражних інституцій та рішень національних судів, що стосуються торгівлі. Використовуються моделювання переговорних процесів у межах ГАТТ/СОТ, підготовка проєктів торговельних угод, розв'язання ситуаційних задач і правозастосовча практика у сфері міжнародної торгівлі. Важливим елементом є також тренінги з аналізу торговельних спорів у СОТ та практики застосування міжнародних торговельних угод.

Формування soft skills відбувається за допомогою роботи в малих групах, де здобувачі навчаються командній взаємодії, розподілу ролей та спільному прийняттю рішень. Важливими є ділові ігри та моделювання реальних професійних ситуацій, дебати й дискусії, що розвивають навички публічних виступів, аргументації та ведення переговорів у сфері міжнародної торгівлі. Для стимулювання творчого мислення використовуються мозкові штурми та квести, а кейс-методи дозволяють працювати з реальними прикладами торговельних конфліктів і шукати ефективні шляхи їх врегулювання.

Застосування поєднання традиційних і сучасних методів навчання у викладанні дисципліни «Міжнародне торговельне право і право СОТ» дає змогу сформувати у здобувачів не лише ґрунтовні теоретичні знання, а й практичні навички, критичне мислення та здатність до ефективної комунікації, що є важливими для успішної юридичної практики й роботи у сфері міжнародної торгівлі та економічної дипломатії.

15. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєнням студентами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань здобувачів під час практичних занять, оцінювання виконання самостійної роботи, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому практичному занятті.

Модульний контроль має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Модульний контроль реалізується шляхом узагальнення результатів поточного контролю знань і проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль здійснюється у формі диференційованого заліку.

16. Розподіл балів, які отримують здобувачі

**Схема нарахування балів* з навчальної дисципліни
«Міжнародне торговельне право і право СОТ»
за видами робіт для здобувачів денної форми здобуття освіти**

Види робіт/контролю	Перелік тем									
	Тема 1. Поняття і джерела міжнародного торгового права	Тема 2. Спеціальні принципи міжнародного торгового права.	Тема 3. Міжнародні торгові організації	Тема 4. Тарифне регулювання в міжнародному торговому праві	Тема 5. Нетарифне регулювання в міжнародному торговому праві.	Тема 6. Система і право ГАТТ/СОТ. Загальні засади діяльності СОТ.	Тема 7. Правовий режим торгівлі товарами в СОТ	Тема 8. Правовий режим торгівлі послугами в СОТ	Тема 9. Вирішення суперечок в СОТ	Тема 10. Україна і Світова Організація Торгівлі.
	Практичне заняття									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Виконання практичних завдань	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Тестування	2	2	2	2		2	2	2	2	
Виконання завдань самостійної роботи	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Усне опитування	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Модульний контроль					2					2
Всього за темами	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
Диференційований залік	30									
Всього за результатами вивчення навчальної дисципліни	100									

*В таблиці вказана максимальна кількість балів, які можна набрати за видами робіт

**Схема нарахування балів* з навчальної дисципліни
«Міжнародне торговельне право і право СОТ»
за видами робіт для здобувачів заочної форми здобуття освіти**

Види робіт/контролю	Перелік тем									
	Тема 1. Поняття і джерела міжнародного торгового права	Тема 2. Спеціальні принципи міжнародного торгового права.	Тема 3. Міжнародні торгові організації	Тема 4. Тарифне регулювання в міжнародному торговому праві	Тема 5. Нетарифне регулювання в міжнародному торговому праві.	Тема 6. Система і право ГАТТ/СОТ. Загальні засади діяльності СОТ.	Тема 7. Правовий режим торгівлі товарами в СОТ	Тема 8. Правовий режим торгівлі послугами в СОТ	Тема 9. Вирішення суперечок в СОТ	Тема 10. Україна і Світова Організація Торгівлі.
	Практичне заняття									
	1			2	3		4		5	
Виконання практичних завдань	2			2	2		2		2	
Тестування	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Виконання завдань самостійної роботи	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Усне опитування				2	2				2	
Модульний контроль					2					2
Всього за темами	7	5	5	9	11	5	7	5	9	7
Диференційований залік	30									
Всього за результатами вивчення навчальної дисципліни	100									

*В таблиці вказана максимальна кількість балів, які можна набрати за видами робіт

**Шкала та критерії оцінювання виконання практичних завдань
для денної та заочної форм здобуття освіти:**

Бали	Критерії оцінювання
2	Завдання практичної роботи виконано в повному обсязі, оформлено належним чином, у висновках відображено здатність до практичного застосування отриманих знань.
1	Завдання виконано не повністю або з несуттєвими помилками, висновки оформлені, але лише частково розкривають практичне завдання.
0	Практична робота не виконана або виконана з суттєвими помилками, висновки відсутні чи не мають практичного значення.

Оцінювання тестування для денної форми здобуття освіти:

- кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів ($0,2 \times 10 = 2$);
- правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

Оцінювання тестування для заочної форми здобуття освіти:

- кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів ($0,1 \times 10 = 1$);
- правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

**Шкала та критерії оцінювання відповіді за результатами усного опитування
для денної та заочної форм здобуття освіти:**

Бали	Критерії оцінювання
2	Питання розкрито повністю, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання. Студент вільно володіє науково-понятійним апаратом.
1	Механічне відтворення матеріалу з деякими помилками, неточності у використанні науково-понятійного апарату.
0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

**Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи
для денної форми здобуття освіти:**

Бали для денної форми навчання	Критерії оцінювання
1	Виконання завдань самостійної роботи здійснене у повному обсязі, не містить помилок, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.
0,5	Виконання завдань самостійної роботи здійснене не у повному обсязі, містить несуттєві помилки, що дає можливість оцінити рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти як достатній.
0	Завдання самостійної роботи не виконано та/або результати не відповідають поставленим завданням та/або завдання виконано із суттєвими помилками.

**Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи
для заочної форми здобуття освіти:**

Бали для заочної форми навчання	Критерії оцінювання
4	Завдання самостійної роботи виконано у повному обсязі, без помилок. Результати демонструють високий рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
2	Завдання самостійної роботи виконано не в повному обсязі або містить несуттєві помилки. Рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання оцінюється як достатній.
0	Завдання самостійної роботи не виконано або виконано з суттєвими помилками. Результати не відповідають поставленим завданням і не свідчать про сформованість необхідних компетентностей.

**Шкала та критерії оцінювання виконання модульного контролю (тестування)
для денної форми здобуття освіти:**

- кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів ($0,2 \times 10 = 2,0$);
- правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

**Шкала та критерії оцінювання виконання модульного контролю (тестування)
для заочної форми здобуття освіти:**

- кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів ($0,2 \times 10 = 2,0$);
- правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

**Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти
за результатами складання диференційованого заліку у формі тестування**

№	Завдання	Бали	Критерії оцінювання
1	Тестування	0-30	Кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів ($1 \times 30 = 30$), правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна рейтингова система оцінювання	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсової роботи, практики
90 – 100	A -відмінно	5-відмінно
82-89	B -дуже добро	align="center">4-добре
74-81	C -добре	
64-73	D -задовільно	align="center">3-задовільно
60-63	E -достатньо	
35-59	FX - незадовільно з можливістю повторного складання	align="center">2-незадовільно
0-34	F - незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

– Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них: при семестровому контролі у вигляді диференційованого заліку на поточний контроль може бути відведено від 70 до 100 балів (для допуску до диференційованого заліку необхідно мати не менше 35 балів поточної успішності).

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином (розподіл орієнтовний):

- робота на практичних заняттях (відповіді, виконання практичних завдань, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять) – до (70-100) балів.

Присутність на лекціях і практичних не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 35 балів), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль Підсумковим контролем є диференційований залік. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті імені Юрія Кондратюка».

17. Методичне забезпечення

1. Бойко В.В. Курс лекцій з дисципліни «Міжнародне торговельне право і право СОТ» для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право». Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2024. 72 с.
2. Бойко В.В. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Міжнародне торговельне право і право СОТ» для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 «Право». Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2024. 17 с.

18. Рекомендована література Базова

1. Голубєва В.О. Міжнародне торговельне право : Навчальний посібник. Київ : ВЦ Академії адвокатури України APress, 2020. 381 с.
2. Мирошніченко В.О. Міжнародне торгове право у схемах, таблицях і визначеннях: навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2020. 142 с.
3. Міжнародне публічне право: основи теорії : навчально-методичний посібник / Х. Н. Бехруз, С. С. Андрейченко, М. В. Грушко та ін. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. – 252 с.
4. Антонович М. Міжнародне публічне право: підруч. для студ. закладів вищої освіти. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 516 с.
5. Войціховський А. В. Міжнародне право : підручник. Харків, 2020. 544 с.
6. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / В. В. Мицик, М. В. Буроменський, О. В. Буткевич та ін.; за ред. В. В. Мицика. Харків : Право, 2019. Т. 1: Основи теорії. 416 с.
7. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / В. В. Мицик, М. В. Буроменський, М. М. Гнатовський та ін.; за ред. В. В. Мицика. Харків : Право, 2019. Т. 2: Основні галузі. 624 с.
8. The Oxford Handbook of International Trade Law / edited by D. Bethlehem, D. McRae, R. Neufeld, I. Van Damme : second edition. Oxford : Oxford University Press, 2022. ISBN 978-0-19-286838-1.

Рекомендована

1. Шуміло І. А., Климович Ю. О. Проблемні питання визнання та виконання арбітражних рішень в Україні з підстав порушення публічного порядку. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки". 2020. № 10. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2020-11>.
2. Бойко В. В. Окремі аспекти адаптації бюджетного законодавства до європейських стандартів. Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу: теоретичні та практичні аспекти : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (23 листопада 2017 р., м. Полтава) : у 2 ч. – Полтава : Россава, 2017. – Ч. 2. – С. 32–35.
3. Угода про заснування Світової організації торгівлі від 15.04.1994. Офіц. сайт Верхов. Ради України. URL.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_342#Text
4. Генеральна угода про тарифи й торгівлю 1994 року. Офіц. сайт Верхов. Ради України. URL.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_003#Text
5. Генеральна угода про торгівлю послугами від 15.04.1994. Офіц. сайт Верхов. Ради України. URL.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_017#n
6. Hartley, Trevor C. International Commercial Litigation: Text, Cases and Materials on Private International Law. 3rd ed. Cambridge University Press, 2020. <https://www.perlego.com/search?query=&searchType=title&tab=books&page=1&language=All&publicationDate=&topic=&publisher=&author=Trevor%20C.%20Hartley&format=>

19. Інформаційні ресурси

1. Сторінка курсу на платформі Moodle: <https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=5805>
2. Веб-сайт Верховної Ради України – <http://www.rada.gov.ua>

3. <http://unctad.org> - Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД)
4. <https://www.uncitral.org/> - Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ)
5. <https://www.imf.org/> - Міжнародний валютний фонд
6. <http://www.worldbank.org/> - Всесвітній банк
7. <https://www.ifc.org> - Міжнародна фінансова корпорація
8. <https://www.miga.org> - Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій
9. <https://icsid.worldbank.org/> - Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів
10. <http://www.oecd.org/> - Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР)
11. <https://www.nafta-sec-alena.org/> - Секретаріат Північноамериканської угоди про вільну торгівлю (НАФТА)